

om krav mellem private, vil sagen i almindelighed skulle anlægges mod den private modpart og ikke mod taksationsmyndighederne. Sådanne sager bør ikke obligatorisk være landsretssager med deraf følgende fri ankeadgang til Højesteret.

Forslaget indebærer, at disse sager behandles efter retsplejelovens almindelige regler om retternes saglige kompetence. Udgangspunktet er således, at sagen anlægges ved byret, jf. retsplejelovens § 224, men der er under nærmere angivne omstændigheder mulighed for henvisning til landsretten, jf. retsplejelovens § 226, og hvis sagen angår krav, der har en økonomisk værdi over 1.000.000 kr., kan sagen anlægges ved landsretten, jf. retsplejelovens § 227.

I *stk. 4* foreslås det, at taksationsmyndighederne efter et samlet skøn kan pålægge en part at betale sagsomkostninger til en anden part (betænkningen s. 85-86, 90 og 92). Taksationsmyndighederne vil i den forbindelse skulle tage hensyn til sagens udfald, men kan også tage hensyn til, hvem parterne er. En privat part vil således snarere kunne tillægges sagsomkostninger end en offentlig myndighed. Der kan også tillægges delvise sagsomkostninger.

Taksationsmyndighederne kan bestemme, at klagen skal stille sikkerhed for betaling af sagsomkostninger (betænkningen s. 87-88, 90 og 92). Denne mulighed skal blandt andet ses i lyset af, at taksationsmyndighedernes afgørelser ikke kan tvangsfuldbyrdes.

Stilles en krævet sikkerhed ikke inden en af taksationsmyndighederne fastsat frist, afvises sagen. Er sagen indbragt for overtaksationskommissionen, er det klagen til overtaksationskommissionen, der afvises, således at taksationskommissionens afgørelse står ved magt.

I *stk. 5* foreslås det, at taksationsmyndighederne kan pålægge en part at betale taksationsmyndighedernes udgifter bortset fra vederlag til formænd og sekretærer. Betaling skal ske til den myndighed, der forlods har afholdt taksationsmyndighedernes udgifter. Der tillægges udpanningsret for beløbet.

Vederlag til formænd og sekretærer afholdes altid af statskassen, jf. § 62, stk. 2, 1. led. Taksationsmyndighedernes øvrige udgifter ved sagens behandling afholdes forlods af det offentlige, men taksationsmyndighederne kan i forbindelse med sagens afgørelse bestemme, at disse udgifter helt eller delvis skal betales af en eller flere af parterne i sagen. Udgifterne kan pålægges én part eller deles mellem parterne, og udgifterne vil også helt eller delvis kunne afholdes endeligt af det offentlige.

Som en konsekvens af de foreslåede bestemmelser om sagsomkostninger og betaling af taksationsmyndighedernes udgifter foreslås det i *stk. 6*, at der kan meddeles fri proces efter retsplejelovens regler (betænkningen s. 88, 90 og 92).

Fri proces meddeles i sager for taksationskommissionen af statsamtet og i sager for overtaksationskommissionen af Civilretsdirektoratet, jf. retsplejelovens § 330, stk. 4-5.

Fri proces medfører som udgangspunkt blandt andet beskikkelse af advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, godtgørelse fra statskassen for udgifter ved sagens behandling og fritagelse for at betale modpartens omkostninger, jf. retsplejelovens § 332, stk. 1.

Fri proces kan dog i bevillingen begrænses til nogle af disse begunstigelser, jf. retsplejelovens § 332, stk. 2. I sager omfattet af den foreslåede § 67 a i lov om offentlige veje vil der formentlig oftere end i retssager ved domstolene være grund til, at en bevilling af fri proces ikke omfatter beskikkelse af advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen.

Omfatter en bevilling af fri proces beskikkelse af advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, beskikker taksationsmyndighederne en advokat for den pågældende part. Advokatens vederlag og godtgørelse af udlæg fastsættes af taksationsmyndighederne efter reglerne i retsplejelovens § 336 c. Beløbet udbetales af byretten i den retskreds, hvor taksationskommissionen har sæde, og afholdes over Justitsministeriets konto til fri proces.

Omfatter en bevilling af fri proces fritagelse for at betale modpartens omkostninger, kan den pågældende part ikke pålægges at betale sagsomkostninger til nogen anden part efter det foreslåede stk. 4 eller til det offentlige efter det foreslåede stk. 5 og er dermed også fritaget for sikkerhedsstillelse efter stk. 4. Hvis den pågældende bortset herfra ville være blevet pålagt at betale sagsomkostninger til en anden part efter stk. 4, træffer taksationsmyndighederne i stedet bestemmelse om betaling af sagsomkostninger til den pågældende anden part fra statskassen. Beløbet udbetales af byretten i den retskreds, hvor taksationskommissionen har sæde, og afholdes over Justitsministeriets konto til fri proces. Derimod giver fritagelsen for betaling af det offentlige udgifter efter stk. 5 ikke anledning til nogen refusion.

Omfatter en bevilling af fri proces godtgørelse fra statskassen for udgifter ved sagens behandling, træffer taksationsmyndighederne bestemmelse om, hvilket beløb den pågældende part skal have godtgjort. Det drejer sig navnlig om partens eventuelle udgifter